

Forfatter: Larsen, Karl

Titel: Udrag fra Militarismens Fallit

Citation: Larsen, Karl: "Militarismens Fallit", i Larsen, Karl: *Militarismens Fallit*, Nyt Nordisk Forlag, 1919, s. 32. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-larsenk_18-shoot-idm139929085778496/facsimile.pdf (tilgået 28. oktober 2021)

Anvendt udgave: Militarismens Fallit

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

han samtidig kun redder sin Eksistens ved selvstændigt at risikere den. Den økonomiske Udvikling foregaar i en *stadig Kamp mellem Egoisme og Solidaritetsfølelse*, mellem paa den ene Side *Frihed og Selvstændighed*, paa den anden Side *Orden og Indskrænkning*. Denne Kamp udkæmpes gennem et *videnskabeligt systematisk, pligtro Arbejde* lige ned i Tingenes Grund med selve Ens Tilværelse som *Indsats*».

Nøjagtigt det samme Grundsyn som Soldaternes Militarismes! Samme Indordnen af den enkelte under et Hele, samme disciplinerede, fagmæssige Arbejde, samme pligtro Offervillighed!

Og et saa uvildigt Vidne som den tyske socialdemokratiske Digter *Richard Dehmel* skriver — i »Deutsche Rundschau» December 1918! — efter at han selv som 50aarig Frivillig har gjort Krigen med: »Først ved min Uddannelse til Soldat er det blevet mig rigtig klart, hvilken opdragende Betydning der ligger i den fælles Vaabentjeneste. Det er dér, de fleste unge Mennesker først lærer at se ud over deres snevre Synskreds og give Agt paa den store Helhed, hvori Menneskets Handlinger er indføjede. I alle andre Skoler er det ganske omvendt; dér tjener Organisationen Elevens aandelige Egennytte, forbereder ham til et særligt Erhverv; kun middelbart bliver han belært om, hvilken Betydning *hans* Uddannelses Formaal har for det *almindelige* Velfærd;

og det overlades til hans *Egensind*, hvor vidt han vil tage efter denne Belæring. Hvorimod Soldatens Uddannelse umiddelbart og uafslædig er indstillet paa at udvikle et *Fællessind*. Ved et System af planfulde Øvelser bliver Opmærksomheden vedvarende rettet mod den pludselige Befaling, hvis Endemaal er en præcis Samvirken af leddelte Masser. Det foregaar altid under Forudsætning af, at man staar overfor et afgørende Øjeblik, en farefuld Overraskelse. Dette skærper Aandsnærværelsen. Og den enkelte Mand bliver klar paa sin Værdi for hele Troppens Mandstugt. Han lærer saaledes efterhaanden selv at befale og træffe selvstændige Beslutninger indenfor sin Lydighedspligts Grænser. Hans Sans for Orden og System og hans Frihedstrang bliver fæstet til og i hinanden; det, at man lærer ham et udad til oprejst Væsen, styrker den indre Oprigtighed, hvad der altsammen er af blivende Værdi for hele Mandens Livsførelse. Naar man ser bort fra ondsindede Foresattes Overskridelser, er *det*, som man, *især* fra vore Fjenders [Dehmel burde have tilføjet og fra alt for mange Tyskeres!] Side principielt har indvendt imod denne militære Opdragelses Stramhed kun udsprunget af et *overspændt Frihedsbegreb*, som ikke staar i den personlige Menneskeværdigheds Tjeneste, men kun er Udslag af Trang til at følge *egoistisk Vilkaarlighed*. Og denne egoistiske Trang lader sig hverken forene med tysk Sind

eller med den menneskelige Civilisation i sin Almindelighed, saa kan andre Nationer nok saa bestialsk holde sig selv for Nar med den! *Det største Bevis for, hvilken Værdi til Frihed der laa i den militære Disciplin afgav inden Krigen det tyske Socialdemokratis Organisation, som der ikke fandtes Mage til i noget Land, og som kun var kommen i Stand i Kraft af vor militære Uddannelses forbilligede Indflydelse.*»

Tysk Industri, Teknik og Handel opad til og nedad til, blandt Arbejdsgivere og Arbejdere var af Nationalmilitarismens Aand bleven inspireret til Verdenserobringer, ligesom dets Videnskab gennem en militært beaandet Organisation naaede sit i moderne Tid overvældende, praktisk anvendelige Arbejdsresultat, der fik Indflydelse ud over Jordkloden.

Sikkertlig er denne Udvikling ikke foregaaet uden paa Bekostning af noget værdifuldt i tidligere Tiders Kultur, som det jo altid gaar her i Verden. Men lige saa sikkert var denne i intim Forstaaelse med det, som behersker hele vor, Maskinernes, Tidsalder.

Gang paa Gang i de rindende Aar maatte en lidt opmærksom lagttager spørge sig selv: Var den tyske Nationalmilitarisme egentlig andet end en heldig fundet politisk Tilpasning til den af vor moderne Maskinudvikling skabte Form for Tilværelse med vældigt tiitagende Befolknings